

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 222/2019-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 20. augusta 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Mojmíra Mamojku v konaní o ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokáti Heinrich s. r. o., Skautská 12, Nitra, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Roman Heinrich, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 v spojení s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 25 Co 46/2018-298 z 23. júla 2018 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 25 Co 46/2018-298 z 23. júla 2018 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 25 Co 46/2018-298 z 23. júla 2018 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Nitre je povinný uhradiť trovy konania [REDAKOVANÉ] v sume 598,26 € (slovom päťstodeväťdesiatosem eur a dvadsaťšesť centov) na účet advokátskej kancelárie Advokáti Heinrich s. r. o., Skautská 12, Nitra, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Stav konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. I. ÚS 222/2019-16 zo 4. júna 2019 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojich v záhlaví označených základných práv a slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 25 Co 46/2018-298 z 23. júla 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Sťažovateľka sa domáhala vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jej v záhlaví označených základných práv a slobôd napadnutým uznesením krajského súdu, a súčasne žiadala napadnuté uznesenie krajského súdu zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka zároveň požiadala o priznanie náhrady trov konania.

II.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia sťažovateľky

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa podala 24. septembra 2015 žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Žalovaným je spoločnosť Poľnohospodárska Pôda s. r. o. (ďalej aj

„žalovaný“). Predmetom prevodu bol pozemok v lokalite, v ktorej sa mal vybudovať strategický park Nitra pre Jaguar Land Rover.

3. Okresná prokuratúra Nitra podala protest proti správne rozhodnutiu, ktorým došlo k povoleniu vkladu vlastníckeho práva v prospech žalovaného. Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor vydal 2. novembra 2015 rozhodnutie, ktorým vyhovel protestu Okresnej prokuratúry Nitra a rozhodnutie o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech žalovaného zrušil.

4. Účastníci správneho konania boli vyzvaní na doloženie ďalších listín potrebných pre povolenie vkladu. Vzhľadom na to, že doklady neboli doložené, Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor vydal 18. marca 2016 rozhodnutie, ktorým konanie o návrhu na vklad vlastníckeho práva v prospech žalovaného zastavil. Vzhľadom na tieto okolnosti sa žalobkyňa stala opätovne vlastníčkou pozemku, ktorý bol predmetom prevodu.

5. Na základe uvedeného odpadol právny dôvod podanej žaloby o určenie vlastníckeho práva v prospech žalobkyne. Z uvedených dôvodov žalobkyňa vzala svoj žalobný návrh v celom rozsahu späť podaním z 20. októbra 2017.

6. Okresný súd Nitra (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 14 C 560/2015-252 z 30. októbra 2017 rozhodol, že súd konanie zastavuje a žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. Žalovaný podal proti tomuto uzneseniu odvolanie podaním z 21. novembra 2017.

7. Krajský súd uznesením sp. zn. 25 Co 46/2018 z 23. júla 2018 rozhodol, že uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti týkajúcej sa nároku na náhradu trov konania mení tak, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania proti žalobkyni v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením. Zároveň rozhodol, že žalovaný má proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

8. Podľa názoru sťažovateľky napadnuté rozhodnutie je arbitrárne z dôvodu, že „odvolací súd opomína všetky okolnosti, ktoré uviedol aj súd prvého stupňa, a to, že nebolo možné skúmať hmotnoprávne dôvody podanej žaloby, pričom žalobkyňa ich uviedla viaceré (pre ktoré mala byť pôvodná kúpna zmluva neplatná), a to preto, lebo správne orgány svojimi ďalšími rozhodnutiami rozhodli tak, že vklad vlastníckeho práva na základe dotknutej kúpnej zmluvy sa nezavkladoval, čím žalovaný nezískal vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom určenia, ale tieto sa dostali späť do vlastníctva žalobkyne. Správne orgány rozhodli o nezavkladovaní vlastníckeho práva z dôvodu porušenia hmotnoprávnych predpisov, ktoré neumožňovali uzavrieť danú kúpnu zmluvu (nedodržanie postupu podľa zákona č. 140/2014 Z.z. nedodržanie predkupného práva podľa zákona č. 175/1999 Z.z.). Kúpnu zmluvu však podpísali obe strany, teda rovnako na tom nesú / nenesú svoju zodpovednosť. Preto žiadna zo strán nezavinila zastavenie konania.

Žalobkyňa však poukázala na správanie sa žalovaného, ktorému zaslala odstúpenie od zmluvy, následne výzvu na vykonanie spätného prevodu zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností na žalobkyňu - žalovaný však nereagoval a takýto postup odmietol, čím vyvolal nevyhnutnosť podania súdnej žaloby zo strany žalobkyne.

Rovnako počas správnych konaní, bol to žalovaný, ktorý podával opravné prostriedky, čím prejavoval vôľu a názor, že vlastnícke právo k nehnuteľnostiam mu riadne vzniklo.

Aj po právoplatnosti rozhodnutia o proteste prokurátora, ktorému bolo vyhovené a tým zrušený vklad do katastra nehnuteľností, správne konanie o prevod vlastníckeho práva na žalovaného pokračovalo ďalej. Účastníci správneho konania boli vyzvaní na doloženie listín, ktoré preukazujú splnenie zákonných podmienok podľa zákona č.175/1999 Z.z. a zákona č.140/2014 Z.z. Vzhľadom k tomu, že účastníci takéto doklady nedoložili, Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor, vydal dňa 18.3.2016 rozhodnutie, ktorým konanie o návrhu na vklad vlastníckeho práva v prospech žalovaného zastavil. Bol to žalovaný, ktorý v tomto správnom konaní nedoložil podklady vyžadované katastrálnym úradom.

Na strane žalovaného sú preto zreteľné procesné dôvody, pre ktoré bola podaná žaloba, ako aj procesné dôvody, ktoré smerovali k tomu, že žalobkyňa vzala žalobu späť.“.

9. Sťažovateľka ďalej uvádza, že žalovaný napadol rozhodnutie katastrálneho úradu aj v rámci správneho súdnictva a podal proti nej aj žalobu o určenie vlastníckeho práva.

10. Sťažovateľka sa domnieva, že pokiaľ ide o rozhodovanie o náhrade trov konania, bol daný dôvod osobitného zreteľa, pre ktorý nemal súd priznať náhradu trov konania žiadnemu účastníkovi.

11. Sťažovateľka poukazuje aj na tú skutočnosť, že „na Okresnom súde Nitra a krajskom súde prebieha veľké množstvo súdnych sporov týkajúcich sa žalovaného a pôvodných vlastníkov nehnuteľností (pozemkov), ktoré spadali pod verejne strategickú investíciu na realizáciu stavby s názvom *Vybudovanie strategického parku Nitra*.

Skutková a právna povaha týchto konaní je jednotná, keď pri uzavretých kúpnych zmluvách boli podané protesty prokurátora, pričom ešte pred rozhodnutím o proteste prokurátora pôvodní vlastníci podali žaloby na určenie vlastníckeho práva. Vzhľadom na vyhovenie všetkým protestom prokurátora, pôvodní vlastníci získali opätovne vlastnícke právo k nehnuteľnostiam a brali žaloby späť.

V týchto konaniach Okresný súd Nitra rozhodoval jednotne tak, že účastníkom konania nepriznal náhradu trov konania.

V rámci odvolacích konaní na krajskom súde senáty 5Co a 9Co rozhodovali zhodne so súdom prvého stupňa a žiadnemu účastníkovi nepriznávali trovy konania (napr. 5Co/391/2017, 9Co/38/2018). Senát 25Co rozhodoval opačne a náhradu trov konania priznal žalovanému.“

III.

Vyjadrenia odporcu, zúčastnených osôb a replika sťažovateľky

12. K veci sa vyjadrila podpredsedníčka krajského súdu listom sp. zn. Spr 586/19 z 27. júna 2019, v ktorom skonštatovala, že „rozhodovacia prax Krajského súdu v Nitre sa v otázke náhrady trov konania vo veciach sporových strán zjednotila tak, že žalovanému sa priznáva nárok na náhradu trov konania (napr. č. k. 5Co/215/2018-252 zo dňa 28. 09. 2018, č. k. 5Co/155/2018-335 zo dňa 28. 09. 2018, č. k. 8Co/262/2017-394 zo dňa 29. 11.

2017, č. k. 9Co/299/2018-222 zo dňa 20. 12. 2018, č. k. 25Co/46/2018-298 zo dňa 23. 07. 2018, č. k. 25Co/101/2017-193 zo dňa 11. 10. 2017, č. k. 25Co/188/2017-164 zo dňa 13. 12. 2017)

S ohľadom na vyššie uvedené argumentáciu navrhujem sťažnosti sťažovateľky nevyhovieť, majúť za to, že v konaní vedenom na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 25Co/46/2018 neboli porušené základné práva sťažovateľky v rozsahu ňou označených článkov ústavy a dohovoru, ktorých ochrany sa svojou sťažnosťou domáha.“. Krajský súd súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

13. K prijatej ústavnej sťažnosti sa vyjadrila aj zúčastnená osoba podľa § 33 ods. 1 zákona o ústavnom súde v podaní doručenom ústavnému súdu 1. júla 2019. Spoločnosť Poľnohospodárska Pôda s. r. o. uviedla, že *„o skutočnosti že bol podaný protest a bolo mu právoplatne vyhovené vedel Žalobca približne od februára 2016, kedy sa rozhodnutie Okresného úradu Nitra, odboru opravných prostriedkov doručovalo obom stranám – Žalobcovi i Žalovanému. Žalobca teda mal vedomosť že predmet sporu odpadol a bolo primárne v jeho záujme čo najskôr vziať svoj návrh späť, avšak urobil tak až po uplynutí značného časového obdobia.“.*

14. Sťažovateľka v stanovisku k vyjadreniu podpredsedníčky krajského súdu doručenom ústavnému súdu 18. júla 2019 zotrvala na svojich sťažnostných námietkach a zdôraznila, že *«z vyššie uvedených dôvodov bol minimálne daný dôvod osobitného zreteľa, pre ktorý súd nemal priznať náhradu trov konania žiadnemu účastníkovi, avšak Krajský súd Nitra sa nezaoberal touto možnosťou rozhodnutia, neposudzoval ju, hoci ju žalobkyňa uvádzala a de facto aj navrhovala, nevytvoril vôbec procesný priestor k tomu, aby sa riešila aj táto alternatíva rozhodnutia o náhrade trov konania.*

V tomto smere sa súd vyjadril len jednou vetou „v danej veci neexistovali ani dôvody osobitného zreteľa“, avšak túto vetu súd ničím nezdôvodnil a je preto nepreskúmateľná...

Na základe vyššie uvedeného má sťažovateľka za to, že ňou podaná ústavná sťažnosť je dôvodná a navrhuje rozhodnúť v zmysle jej návrhu». Sťažovateľka súhlasila s upustením od ústneho pojednávania.

15. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva

16. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon o ústavnom súde v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti, ktorá bola doručená ústavnému súdu 7. novembra 2018, postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde.

18. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o ústavných sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, je kvalifikovaná princípom subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to,

že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

19. V súvislosti s tým ústavný súd opakovane judikuje, že pri uplatňovaní tejto právomoci nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

20. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu č. k. 25 Co 46/2018-298 z 23. júla 2018 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

21. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

22. Podľa čl. 1 ods. 2 ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

23. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

24. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

25. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k týmto označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

26. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, avšak v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 22/03).

27. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj rozhodovanie o náhrade trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). Rozhodovanie o náhrade trov konania je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd

pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v zákone č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Procesné predpisy, ktoré upravujú náhradu trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu.

28. Ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013), ak zistí, že rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

29. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

30. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsko z 21. 1. 1999). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva

na spravodlivý súdny proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

V.

Posúdenie vecí ústavným súdom

31. V okolnostiach posudzovaného prípadu krajský súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti týkajúcej sa nároku na náhradu trov konania zmenil tak, že žalovaný má nárok na náhradu trov konania proti sťažovateľke ako žalobkyni v plnom rozsahu.

32. Podľa § 256 ods. 1 CSP ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

33. Podľa § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ak niektorý z účastníkov konania zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

34. Sťažovateľka je presvedčená, že napadnuté uznesenie trpí nedostatkom náležitého a presvedčivého odôvodnenia skutočností, ktoré viedli krajský súd k zmene uznesenia súdu prvej inštancie, čo má za následok nepreskúmateľnosť napadnutého uznesenia. Sťažovateľka je tiež presvedčená, že späťvzatie žaloby nezavinila, a preto považuje priznanie náhrady trov konania žalovanému za nezákonné a formalistické.

35. Ústavný súd pri aplikovaní uvedených všeobecne formulovaných zásad na daný prípad predovšetkým konštatuje z právneho hľadiska, že § 256 ods. 1 CSP (na základe ktorého všeobecné súdy otázku náhrady trov posudzovali) je z obsahového hľadiska v podstate zhodný so skorším § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý stratil účinnosť 30. júna 2016. Niet preto dôvodu neaplikovať ustálenú judikatúru všeobecných súdov, ktorá sa týka § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

36. V okolnostiach danej veci je podľa názoru ústavného súdu nevyhnutné zaoberať sa tromi líniami argumentov. Prvú líniu predstavuje vyriešenie otázky miery zavinenia na späťvzatí žaloby, ďalším smerom je nutnosť vysporiadať sa s existujúcou judikatúrou ústavného súdu (na ktorú poukázal krajský súd aj sťažovateľka) a napokon je nevyhnutné vysporiadať sa s tvrdením o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia.

37. Z pohľadu ústavného súdu treba súhlasiť so sťažovateľkou v tom, že v čase podania určovacej žaloby naozaj nemala inú právnu možnosť domôcť sa ochrany svojich práv, a preto treba z procesného aspektu urobiť záver, že žaloba bola podaná dôvodne (to sa samozrejme môže, ale nemusí vzťahovať na hmotnoprávnu dôvodnosť žaloby, ktorá sa však v takomto prípade neskúma a neposudzuje). Naproti tomu z argumentácie krajského súdu vôbec nevyplýva, akým správaním (čím) mala sťažovateľka procesne zaviniť potrebu späťvzatia žaloby a následného zastavenia konania. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vyzdvihol ako nosný, resp. jediný dôvod tvoriaci základ jeho rozhodnutia dlhší časový odstup od rozhodnutia Okresného úradu Nitra, katastrálneho odboru, ktorým sa vyhovel protestu prokurátora, až do späťvzatia žaloby.

38. Naproti tomu okresný súd v odôvodnení svojho uznesenia správne konštatoval, že k zastaveniu konania došlo vplyvom konania prokurátora a správnych orgánov, na ktoré sťažovateľka nemala žiadny vplyv, a podanie žaloby bolo jedinou možnosťou pre sťažovateľku ako ochrániť jej právo.

39. Z uvedeného teda vyplýva, že krajský súd sa k otázke vyriešenia miery zavinenia na späťvzatí žaloby postavil prísne formalisticky, keď zavinenie bez hlbšieho a dôslednejšieho skúmania (napr. z akých dôvodov bola žaloba podaná, aká aktivita bola vyvíjaná jednotlivými stranami sporu v priebehu konania) pripísal na ľarchu strany, ktorá úkon späťvzatia vykonala.

40. Pozornosti ústavného súdu neunikla skutočnosť, že na okresnom súde, ale aj na krajskom súde bolo vedených niekoľko konaní, v ktorých ako žalovaná strana vystupuje Poľnohospodárska Pôda s. r. o. V daných súvislostiach ústavný súd poukazuje na rozdielnu rozhodovaciu prax okresného súdu, resp. krajského súdu v otázke priznania náhrady trov konania v prípade späťvzatia žaloby.

41. Pokiaľ ide o nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 569/2017 z 20. marca 2018, ktorým sa vyhovel ústavnej sťažnosti, ktorú podala Poľnohospodárska Pôda s. r. o., v skutkovo a právne takmer totožnej veci, treba uviesť, že v danom prípade bolo rozhodnutiu krajského súdu (ktorým nepriznal trovy konania žalovanému) vytykané práve nedostatočné odôvodnenie zmeny právneho názoru krajského súdu, a teda rozhodnutie krajského súdu o trovách konania bolo zrušené a vrátené na ďalšie konanie.

42. Nemožno však súhlasiť ani s tvrdením o porušení označených práv sťažovateľky, pokiaľ nebola krajským súdom explicitne vyzvaná na vyjadrenie sa k aplikácii § 256 ods. 1 CSP. Namietané porušenie práv sťažovateľky sa odvíja v tomto smere od nálezú ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 98/2018 z 2. mája 2018. V uvedenom prípade síce ústavný súd konštatoval arbitrárnosť rozhodnutia, pretože krajský súd nevytvoril procesný priestor umožňujúci strane sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia (v danom prípade § 257 CSP), avšak išlo o odlišnú procesnú situáciu oproti situácii týkajúcej sa sťažovateľky. V už uvedenom prípade rozhodol krajský súd tak, že zmenil rozhodnutie okresného súdu a aplikoval § 257 CSP, teda nepriznal trovy konania žiadnej zo strán sporu.

43. V tejto súvislosti ústavný súd už v minulosti vyslovil, že aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (III. ÚS 300/06). Pokiaľ súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom, bez toho, aby sa argumentačne

vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 192/06). Potreba vysporiadať sa so známym rozhodnutím súdu v obdobnej veci z hľadiska jeho dôvodov, pokiaľ príslušný súd dospeje následne k opačnému názoru, je súčasťou požiadavky na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (II. ÚS 426/2012). Právna istota spolu s požiadavkou ochrany legitímnych očakávaní principiálne neznamená právo účastníka konania na rovnaké právne posúdenie jeho veci. Nesporne však znamená právo na vysvetlenie dôvodov, pre ktoré sa konajúci orgán verejnej moci od stabilného, doteraz zastávaného právneho názoru odchyľuje (III. ÚS 51/2014).

44. Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť krajského súdu o tej istej právnej otázke je ústavne neudržateľná. V súčasnosti nie je úlohou ústavného súdu určiť (vzhľadom na princíp subsidiarity), ktorý z odlišných právnych názorov je správny, pretože riešenie tohto problému a zjednotenie rozhodovania je v pôsobnosti krajského súdu. Ústavný súd svojím rozhodnutím iba otvára cestu na riešenie problému v rámci odvolacieho konania.

45. Z pohľadu ústavného súdu prichodí v tejto súvislosti konštatovať, že zmena právneho názoru v obdobnej veci bez akéhokoľvek vysvetlenia zo strany súdu, prečo k zmene došlo, sa javí ako arbitrárnosť (svojevôľa) a je zásahom do princípu právnej istoty ako súčasti právneho štátu, keďže tento princíp predpokladá, že skutkovo obdobné veci budú obdobne právne posudzované.

46. Ústavný súd konštatuje, že z procesného hľadiska je potrebné urobiť záver, že žaloba sťažovateľky bola podaná dôvodne (to sa ale nemusí vzťahovať na dôvodnosť žaloby z hmotnoprávneho hľadiska, ktorá sa však v takomto prípade neskúma a neposudzuje), pretože v čase podania určovacej žaloby sťažovateľka ako žalobkyňa nemala inú právnu možnosť domôcť sa ochrany svojich práv. K späťvzatiu žaloby viedli objektívne dôvody – protest prokurátora, na ktorý sťažovateľka a ani žalovaný nemali dosah, ale v dôsledku ktorého bola zabezpečená ochrana vlastníckeho práva sťažovateľky,

čím odpadol predmet žaloby. Vzhľadom na to je v danom prípade opodstatnený záver, že stranám sa nárok na náhradu trov predmetného konania nepriznáva.

VI. Záver

VI.1 K bodom 1 a 2 výrokovej časti nálezu

47. Na uvedenom skutkovom základe ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (body 1 a 2 výroku nálezu).

48. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

49. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

50. Úlohou krajského súdu preto bude opätovne rozhodnúť v rámci odvolacieho konania, majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 2 CSP (ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru), je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

VI.2 K bodu 3 výrokovvej časti nálezu

51. Sťažovateľka v stanovisku k vyjadreniu predsedu krajského súdu doručenom ústavnému súdu 18. júla 2019 požiadala ústavný súd o priznanie náhrady trov konania, ktoré vyčíslila celkovou sumou 598,26 € za 3 úkony právnej služby (prevzatie právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, ústavná sťažnosť, stanovisko k vyjadreniu predsedu krajského súdu) vrátane dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“).

52. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

53. Pri rozhodovaní o priznaní náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorej výpočtovým základom pre účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka, ak odsek 4 neustanovuje inak. Táto podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za I. polrok 2017 predstavovala sumu 921 € a za I. polrok 2018 predstavovala sumu 980 €.

54. Ústavný súd preto v súlade s touto vyhláškou priznal sťažovateľke náhradu trov konania v celkovej sume 598,26 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti vykonané v roku 2018 a stanovisko k vyjadreniu predsedu krajského súdu v roku 2019) v sume po 153,50 € za dva úkony a dva režijné paušály v sume po 9,21 € a v sume 163,33 €

za jeden úkon a jeden režijný paušál v sume 9,80 € vrátane 20 % DPH, ktoré zaviazal uhradiť krajský súd (bod 3 výroku nálezu).

55. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. augusta 2019